

LATURA SUBIECTIVĂ A INFRAȚIUNILOR VAMALE POTRIVIT LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA

Aurel Octavian PASAT

Universitatea de Stat din Moldova

În cadrul studiului întreprins este supusă investigației latura subiectivă a infracțiunilor prevăzute la art.248 și 249 CP RM (infracțiunile de contrabandă și cele de eschivare de la achitarea plăților vamale). Se argumentează că infracțiunile vamale pot fi comise doar cu intenție directă. În același timp, se demonstrează că eschivarea de la achitarea plăților vamale este comisă cu un scop special, acesta constituind semn obligatoriu al componenței de infracțiune. Se arată că pentru a fi în prezența contrabandei prelungite este necesar ca făptuitorul să manifeste o intenție unică, dublată de un scop unic, față de toate acțiunile infracționale comise.

Cuvinte-cheie: *contrabandă, eschivare, plăți vamale, intenție, scop, motiv, latura subiectivă, semn obligatoriu.*

SUBJECTIVE SIDE OF THE CUSTOMS OFFENCE ACCORDING REPUBLIC OF MOLDOVA LEGISLATION

In the study conducted is investigated subjective side of offenses mentioned in art.248 and 249 PC RM (crimes of smuggling and the evasion of customs payments). It is argued that customs offenses can be committed only with direct intention. At the same time, it is demonstrates that the evasion of customs payments is committed with special purpose, this being mandatory sign of a crime. It shows that to be in the presence of prolonged smuggling it is necessary that the perpetrator to manifest single intention, coupled with a unique purpose, to all committed criminal actions.

Keywords: *smuggling, evasion, customs payments, intention, purpose, reason, subjective side, mandatory sign.*

Latura subiectivă face parte din conținutul constitutiv al infracțiunii, având ca elemente componente: elementul subiectiv (vinovăția cu modalitățile sale), mobilul și scopul, ca cerințe esențiale ale unor infracțiuni. Or, latura subiectivă constă în atitudinea psihică a persoanei care a săvârșit infracțiunea, atitudine alcătuită din elemente intelective, afective și volitive, pe baza cărora se stabilește vinovăția.

A.Mariț menționează: „Vinovăția privește latura subiectivă a infracțiunii, latură care cuprinde două componente, doi factori: conștiința și voința. Conștiința deliberează asupra săvârșirii faptei și asupra tuturor motivelor care pot determina luarea unei hotărâri, se produce o trecere de la manifestarea de conștiință la manifestarea de voință, care, diriguată de conștiință, mobilizează și dinamizează energiile necesare în vederea și pentru punerea în executare a hotărârii luate, această răsfrângere a factorului de conștiință asupra faptului de voință, ceea ce constituie aspectul caracteristic al laturii subiective care este vinovăția” [1, p.173].

În acest sens, latura subiectivă a componenței infracțiunii constituie partea interioară a infracțiunii, care determină atitudinea psihică a făptuitorului față de fapta prejudiciabilă săvârșită și față de urmările acesteia, sub raportul conștiinței, voinței și emoțiilor sale.

Privitor la infracțiunile prevăzute la art.248 CP RM reunite sub denumirea marginală de contrabandă, precizăm că acestea sunt comise intenționat. Ne alăturăm punctului de vedere exprimat de T.A. Dicanova, în acord cu care trecerea din neglijență a mărfurilor peste frontiera vamală eludându-se controlul vamal sau prin nedeclarare ori declarare neautentică nu poate forma componența de contrabandă [2, p.150; 3, p.37]. Tot așa și S.Dorojcov indică asupra faptului că dacă trecerea bunurilor se face prin nedeclararea din imprudență a acestora, răspunderea penală pentru contrabandă se exclude [4, p.9]. Autorii ruși V.D. Laricev și N.S. Ghilimutdinova menționează, în general, că infracțiunile economice pot fi comise doar intenționat [5, p.150].

Referitor la modalitatea concretă a intenției, în teoria dreptului penal se relevă că infracțiunile prevăzute la art.248 CP RM pot fi comise doar cu intenție directă [6, p.680; 7, p.196; 8, p.459; 9, p.540; 10, 292; 11, p.135]. Și în literatura de specialitate străină se remarcă o poziție similară [12, p.24; 13, p.297; 14, p.567; 15, p.20; 16, p.24; 17, p.19; 18, p.52; 19, p.153; 20, p.87; 3, p.37; 4, p.9; 21, p.75; 22, p.78]. Astfel, infracțiunile prevăzute la art.248 CP RM nu pot fi comise cu intenție indirectă (eventuală) sau din imprudență [23, p.83]. Totuși, apare ca firească întrebarea: de ce infracțiunile specificate la art.248 CP RM nu pot fi comise din imprudență sau cu intenție indirectă? Răspunzând la această întrebare, accentuăm că infracțiunile formale (așa cum sunt și infracțiunile reunite sub denumirea marginală de contrabandă) nu pot fi comise decât cu

intenție directă. Imprudența, ca formă a vinovăției, este străină componentelor de infracțiune formale. Același lucru este valabil pentru intenția indirectă. În acest sens, în doctrină se arată, cu drept cuvânt, că, în ce privește vinovăția față de însăși acțiunea ce formează latura obiectivă a infracțiunilor formale, aceasta poate să se exprime doar sub forma intenției directe, deoarece voința persoanei în aceste cazuri este îndreptată spre săvârșirea acțiunii [24, p.214]. Are dreptate autorul bielorus A.Z. Ignatiuc când afirmă că în lipsa intenției directe a persoanei ce trece bunuri peste frontiera vamală aceasta nu poate fi trasă la răspundere penală pentru comiterea infracțiunilor de contrabandă [21, p.76]. În cele din urmă, nu putem îmbrățișa punctul de vedere al acelor autori care consideră că infracțiunile de contrabandă pot fi comise atât cu intenție directă, cât și cu intenție indirectă [25, p.398; 26, p.538]. Și practica judiciară este uniformă în ceea ce privește modalitatea intenției. Ilustrativă în acest sens este următoarea speță: *S.R., la 21.03.2013, aflându-se pe teritoriul Republicii Moldova, acționând cu intenție directă* (sublinierea ne aparține – n.a.), *urmărind scopul trecerii prin contrabandă a mărfurilor în proporții deosebit de mari peste frontiera vamală a Republicii Moldova, în prealabil a ascuns în locuri special pregătite un lot de marfă constituit din medicamente* [27].

În altă privință, în opinia lui Iu.I. Sucicov, intenția directă în cadrul infracțiunilor de contrabandă cuprinde în sine conștientizarea de către făptuitor a caracterului socialmente periculos al faptei comise (acțiunii sau inacțiunii), previziunea urmărilor prejudiciabile și dorința survenirii acestora [18, p.52]. Nu putem susține acest punct de vedere, deoarece infracțiunile prevăzute la art.248 CP RM sunt formale, ceea ce face inadmisibil ca atitudinea psihică a făptuitorului să cuprindă previziunea urmărilor prejudiciabile, cu atât mai mult dorința survenirii lor. Atitudinea psihică a făptuitorului se reduce la conștientizarea caracterului prejudiciabil al acțiunii/inacțiunii comise și la dorința acestuia de a le săvârși.

În aceeași ordine de idei, potrivit opiniei expuse de I.V. Rozumani, latura subiectivă a infracțiunilor de contrabandă se caracterizează prin vinovăție sub forma intenției directe, când persoana conștientizează pericolul social al acțiunilor sale de trecere ilegală peste frontiera vamală a unor mărfuri concrete sau a altor bunuri și dorește săvârșirea acestora. Conștientizarea caracterului socialmente periculos al trecerii ilegale peste frontiera vamală a bunurilor, care sunt limitate sau interzise în circuitul civil, presupune atât înțelegerea faptică de către vinovat, cât și înțelegerea socială a celor comise [28, p.16]. Deci, făptuitorul trebuie să conștientizeze nu doar caracterul prejudiciabil al faptei sale, ci și calitățile bunurilor trecute ilegal peste frontiera vamală. Astfel, dacă făptuitorul trece peste frontiera vamală substanțe narcotice, atitudinea psihică a acestuia trebuie să cuprindă conștientizarea faptului că introduce sau scoate pe/de pe teritoriul vamal nu doar simple bunuri, ci substanțe narcotice. Deci, atunci când legea cere prezența unor calități speciale pentru bunurile trecute peste frontiera vamală făptuitorul trebuie să conștientizeze că bunurile respective posedă calitățile cerute de lege. De exemplu, pentru a fi în prezența contrabandei calificate, prevăzute la alin.(4) art.248 CP RM, este necesar ca făptuitorul să cunoască că trece peste frontiera vamală valori culturale, dar nu alte tipuri de bunuri. Dacă făptuitorul crede eronat că trece peste frontiera vamală bunuri ce nu posedă anumite calități speciale, deși bunurile aveau o astfel de calitate (acesta crede că trece peste frontiera vamală medicamente, dar în realitate bunurile trecute ilegal constituie substanțe narcotice), calificarea celor comise se va face în corespundere cu conținutul și orientarea intenției persoanei vinovate, adică potrivit alin.(1) art.248 CP RM (cu condiția prezenței proporțiilor mari), cu reținerea suplimentară a art.27 CP RM. Alta va fi soluția de calificare în ipoteza în care făptuitorul consideră eronat că trece peste frontiera vamală bunuri ce posedă anumite calități speciale, în realitate bunurile trecute ilegal neavând vreoaie calitate specială. De exemplu, dacă făptuitorul consideră că trece peste frontiera vamală substanțe narcotice, în realitate acestea fiind simple medicamente, cele comise nu pot fi încadrate potrivit alin.(1) art.248 CP RM, ci ca tentativă la contrabanda calificată, adică în conformitate cu art.27, alin.(2) art.248 CP RM. Aceasta deoarece intenția infractorului a fost îndreptată spre trecerea ilegală peste frontiera vamală nu a unor simple bunuri, ci a unor bunuri ce se bucură de anumite calități speciale, conferite de legiuitor la adoptarea textului normei de incriminare. Totodată, între intenția făptuitorului și cele comise în realitatea obiectivă există o necorespondere. Intenția făptuitorului nu și-a găsit concretizarea deplină în realitatea obiectivă. Acesta a avut intenția de a trece peste frontiera vamală substanțe narcotice, dar a trecut simple medicamente. Deci, intenția făptuitorului nu a fost realizată integral, pentru care fapt la calificare trebuie reținută norma de la art.27 CP RM.

De asemenea, în practică pot fi întâlnite cazuri când unele persoane sunt folosite în acțiunile de contrabandă fără știrea lor. Astfel, ele nu întrunesc latura subiectivă a componentei de infracțiune. Din dispozițiile legale reiese că asemenea persoane nu urmează a fi trase la răspundere penală [23, p.84]. Fiind induse în

eroare și, respectiv, folosite în calitate de instrument la săvârșirea infracțiunii, acestea nu-și dau seama de caracterul prejudiciabil al celor comise, motiv din care cele săvârșite sunt considerate ca fiind comise fără vinovăție.

În alt registru, în literatura de specialitate se indică asupra faptului că infracțiunile de contrabandă, în cele mai dese cazuri, sunt comise cu intenție premeditată [17, p.19]. Într-adevăr, deseori făptuitorul ia din timp decizia de a trece bunurile peste frontiera vamală, interval în interiorul căruia acesta meditează asupra modului și mijloacelor de săvârșire a contrabandei. Tot în acest interval de timp făptuitorul recurge la diverse acte de pregătire a activității infracționale (de exemplu, pregătește locurile speciale unde vor fi tănuite bunurile de controlul vamal etc.). În acest sens, în doctrină se arată că pregătirea de infracțiune este posibilă doar atunci când făptuitorul manifestă intenție premeditată [29, p.166].

În calitate de semne facultative ale laturii subiective pot să apară *motivul (mobilul)* și *scopul*. G.P. Cacichina menționează că în contextul infracțiunilor de contrabandă motivul și scopul nu au importanță juridico-penală, ca, ulterior, același autor să se contrazică, afirmând că, de fapt, interesul material este prezent în cazul săvârșirii oricărei fapte de contrabandă [16, p.24]. Avem unele rezerve față de respectiva afirmație. În primul rând – chiar dacă în cele mai dese cazuri făptuitorul este ghidat de interesul material la săvârșirea infracțiunii, nu putem exclude totalmente ipoteza săvârșirii contrabandei în baza unui alt imbold interior decât interesul material. De aceea, susținem pe deplin poziția din doctrină, potrivit căreia normele ce incriminează contrabanda nu indică la motivul sau scopul acțiunilor infracționale, considerent din care semnele nominalizate nu intră în categoria semnelor obligatorii ale laturii subiective, neavând influență la calificarea celor comise [17, p.19]. În al doilea rând – nu putem nega importanța motivului și scopului la aprecierea juridico-penală a faptelor de contrabandă. Este drept că acestea constituie semne facultative ale laturii subiective a contrabandei. Deci, nu au importanță la calificare. În același timp, motivul și scopul au importanță la individualizarea pedepsei penale, la caracterizarea personalității infractorului etc. În acest sens, potrivit alin.(2) art.96 CPP RM [30], concomitent cu circumstanțele care urmează să fie dovedite în procesul penal, trebuie să fie descoperite cauzele și condițiile ce au contribuit la săvârșirea infracțiunii. În cele din urmă, nu putem fi de acord cu opinia autorului sus-enunțat precum că motivul și scopul nu au importanță juridico-penală. De fapt, acestea nu au relevanță doar la calificarea infracțiunilor de contrabandă. În rest, importanța acestora este incontestabilă. De aceea, susținem cele conturate în doctrină: „Contrabanda se atribuie la categoria infracțiunilor, la săvârșirea cărora motivul și scopul nu influențează la calificare. Această circumstanță, însă, nu semnifică neapărat că, la investigarea contrabandei, identificarea motivului și scopului infracțiunii nu joacă un rol important. Infracțiunile de contrabandă, ca orice infracțiuni intenționate, în fiecare caz concret au la bază un motiv și un scop, considerent din care identificarea lor și aprecierea de către organele de urmărire penală și instanța de judecată are importanță considerabilă la determinarea gradului de pericol social al celor comise, al personalității făptuitorului, care, în cele din urmă, are relevanță la stabilirea pedepsei” [18, p.49].

Deci, motivul și scopul nu sunt semne obligatorii ale infracțiunilor de contrabandă. Pe aceeași poziție se află R.Sobiețki [31, p.148]. Făptuitorul poate fi ghidat de orice motiv la săvârșirea infracțiunilor și să tindă spre realizarea oricărei finalități. În orice caz, la calificare nu interesează care a fost motivul ce l-a determinat pe făptuitor să recurgă la săvârșirea faptei infracționale, precum și nici scopul pe care acesta dorea să-l atingă. Scopul și motivul, neavând importanță la calificare, pot fi luate în calcul doar în planul caracterizării personalității făptuitorului și individualizării judiciare a pedepsei penale. Totuși, în cele mai dese cazuri, interesul material este imboldul ce determină făptuitorul la săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art.248 CP RM. În acest context, în doctrină se arată că în calitate de motiv al săvârșirii faptelor de contrabandă cel mai des întâlnit este interesul material, atunci când făptuitorul dorește să se folosească de calitățile utile ale obiectelor trecute peste frontiera vamală sau să le comercializeze la un preț mai mare [28, p.16]. Iu.I. Sucikov punctează că interesul material este întâlnit în circa 90% din infracțiunile de contrabandă comise [18, p.50].

În același timp, se menționează că infracțiunile de contrabandă pot fi comise și în lipsa interesului material (de exemplu, se va considera contrabandă trecerea bunurilor peste frontiera vamală pentru sine, pentru colecționare) [28, p.16]. Pe lângă interesul material, Iu.I. Sucikov evidențiază următoarele motive care pot determina făptuitorul la comiterea faptelor de contrabandă: perceperea eronată a atribuțiilor de serviciu, carierismul, relațiile prietenești sau alte motive personale, dorința de a poseda bunuri interzise pentru import sau export [18, p.50]. Suplimentar, în doctrină se subliniază că în calitate de motiv al infracțiunilor prevăzute la art.248 CP RM pot să apară: dorința făptuitorului de a-și asigura propriul consum de substanțe narcotice sau

psihotrope; năzuința de a facilita săvârșirea altor infracțiuni (de exemplu, atunci când obiectul material al infracțiunii îl reprezintă armamentul, dispozitivele explozive, munițiile etc.) etc. [8, p.459; 10, p.292; 11, p.135].

La fel ca și motivul, scopul constituie semn facultativ al infracțiunilor de contrabandă. Drept exemple de scop pot servi: înlesnirea săvârșirii unor infracțiuni; scopul de cupiditate, scopul de înstrăinare, scopul de a întrebuința bunurile pentru propriul consum etc.

În viziunea lui I.Macari, la comiterea infracțiunilor de contrabandă făptuitorul urmărește întotdeauna scopul de cupiditate [32, p.262], opinie pe care nu o susținem, deoarece un atare scop nu este prevăzut expres în dispoziția normei de incriminare. Acesta nu rezultă nici implicit, deși în practica judiciară este reținut un atare scop. Ilustrativă, în acest sens, este următoarea speță din practica judiciară: *N.V., acționând în calitate de complice, prin înțelegere prealabilă cu alte persoane la moment neidentificate, urmărind scopul obținerii profitului ilicit prin săvârșirea contrabandei cu țigări în proporții deosebit de mari, au pus la cale pregătirea și realizarea infracțiunii de contrabandă peste frontiera moldo-română* [33].

În cadrul acestui segment de cercetare se impune a da răspuns la următoarea întrebare: prin comiterea infracțiunilor prevăzute la art.248 CP RM urmărește oare făptuitorul scopul eschivării de la achitarea plăților vamale? Pentru a răspunde la respectiva întrebare, facem trimitere la alegerile autorilor ruși O.Cruglova și A.Cotelnikov care, replicând unui alt autor rus, indică: „V.Filimonov susține că faptele de contrabandă sunt comise doar în scopul eschivării de la achitarea plăților vamale. Însă, el se înșală, deoarece în practică deseori acestea nu sunt săvârșite în scopul eschivării de la achitarea plăților vamale. De exemplu, pot fi trecute mărfuri în baza unor documente false, dar cu achitarea plăților necesare” [34, p.21].

Tot în conjunctura scopului urmărit de făptuitor la săvârșirea faptelor consemnate la art.248 CP RM urmează să fie abordată chestiunea dacă are sau nu relevanță la stabilirea momentului de consumare faptul realizării scopului țintit. Considerăm că realizarea scopului excede latura obiectivă a contrabandei, motiv pentru care nu are relevanță la identificarea momentului de consumare. Plus la aceasta, consumarea faptei de trecere a bunurilor peste frontiera vamală nu implică automat atingerea finalității urmărite de făptuitor prin săvârșirea acțiunii prejudiciabile. Or, în cele mai dese cazuri, pentru realizarea scopului țintit de persoana vinovată nu este suficientă trecerea bunurilor peste frontiera vamală. Este necesară întreprinderea unor acțiuni suplimentare ulterior consumării faptelor de contrabandă. De exemplu, pe lângă scoaterea bunurilor peste frontiera vamală a Republicii Moldova este necesară introducerea acestora pe teritoriul vamal al României, ca ulterior, pe acel teritoriu, făptuitorul să poată realiza acțiuni suplimentare în privința bunurilor trecute peste frontiera vamală, în măsura în care acestea vor permite atingerea finalității dorite. În acest sens, corect se menționează în literatura de specialitate că momentul consumării faptelor de contrabandă nu coincide în timp cu momentul atingerii rezultatului infracțional [18, p.51]. În orice caz, pentru calificarea faptelor de contrabandă nu contează dacă persoana vinovată a atins sau nu scopul țintit, după cum nu contează în ce a constat acest scop.

Tot în contextul laturii subiective a infracțiunilor specificate la art.248 CP RM urmează să se polemizeze asupra aspectului ce ține de forma prelungită a infracțiunii. În special, se impune delimitarea infracțiunii unice prelungite de concursul de infracțiuni. În corespundere cu alin.(1) art.30 CP RM, se consideră infracțiune prelungită fapta săvârșită cu intenție unică, caracterizată prin două sau mai multe acțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, alcătuind în ansamblu o infracțiune. Prin extrapolare, din definiția citată rezultă că pentru a fi în prezența contrabandei prelungite este necesar ca făptuitorul să manifeste o intenție unică, dublată de un scop unic, față de toate acțiunile infracționale comise. *Per a contrario*, dacă acesta manifestă intenții diferite față de episoadele infracționale, cele comise vor constitui concurs de infracțiuni. În context, autorii V.Berliba și R.Cojoacă semnalează că prin repetarea acțiunilor-infracțiunilor infracțiunea prelungită se aseamănă cu concursul de infracțiuni, deosebirea fiind sub aspectul laturii subiective: la infracțiunile prelungite existând o intenție unică (un singur scop), iar la concursul de infracțiuni – atâtea intenții, câte infracțiuni se află în concurs [35, p.13-15].

Susținem cele exprimate în doctrină precum că dacă, în fapt, o persoană comite, la intervale diferite de timp, dar în executarea aceleiași rezoluții infracționale, acțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul infracțiunii de contrabandă, câtă vreme se stabilește judiciar unitatea de rezoluții infracționale care străbate toate activitățile de contrabandă ale aceleiași persoane comise la intervale diferite de timp, în drept, regulile imperative ale infracțiunii continuate sunt și rămân aplicabile în mod inevitabil [36, p.89]. Nedeterminarea unității de rezoluțiune, arată R.Sobiecki, poate indica asupra calificării faptei prin concurs de infracțiuni [31, p.121].

În ce privește infracțiunile prevăzute la art.249 CP RM, reunite sub denumirea marginală de eschivare de la achitarea plăților vamale, menționăm că acestea pot fi comise doar cu intenție directă, opinie susținută și de doctrină [14, p.579; 6, p.687; 32, p.263; 22, p.94; 5, p.149; 37, p.37; 10, p.297; 8, p.468; 11, p.139]. Argumentul întru susținerea poziției date este, de această dată, diferit de cel reliefat în cazul infracțiunilor de contrabandă. Aceasta deoarece infracțiunile prevăzute la art.249 CP RM sunt materiale, dar nu formale.

Totuși, faptele consemnate la art.249 CP RM pot fi comise doar cu intenție directă, deoarece în conținutul componentelor de infracțiune legiuitorul a inclus scopul în calitate de semn constitutiv. Nu este posibil ca făptuitorul să dorească atingerea unui rezultat anumit și în același timp să admită săvârșirea faptei prejudiciabile. Or, dacă dorește atingerea scopului propus, atunci acesta dorește și săvârșirea inacțiunii prejudiciabile, nu însă o admite.

În acest sens, nu avem cum să nu fim de acord cu cele reliefate în doctrină: „Deoarece făptuitorul urmărește finalitatea propusă și, implicit, rezultatul prin care se poate realiza această finalitate, scopul infracțiunii este atașat exclusiv intenției directe, care devine astfel intenție calificată ca scop” [38, p.7]. Autorul C.Timofei la fel susține că nu este posibil ca făptuitorul să admită conștient orice finalitate a acțiunii sale prejudiciabile, din moment ce își propune să realizeze un scop anume [39, p.216].

Deci, deoarece făptuitorul manifestă intenție directă față de faptă și urmarea prejudiciabilă a acesteia, putem afirma că el conștientizează caracterul prejudiciabil al faptei sale (inacțiunii), prevede posibilitatea survenirii urmării prejudiciabile exprimate prin neachitarea plăților vamale în termenul stabilit și dorește survenirea unei astfel de urmări.

Reiterăm că în conținutul componentelor de infracțiune de la art.249 CP RM scopul apare în calitate de semn obligatoriu. Acesta nu este indicat expres în textul legii penale, dar rezultă prin interpretare, în coraport cu celelalte semne ale componente de infracțiune, și din esența juridică a unei astfel de fapte infracționale. În doctrină se arată că scopul infracțiunii devine semn obligatoriu atunci când: a) este prevăzut expres în dispoziția normei incriminatorii sau b) este dedus din natura juridică a infracțiunii [29, p.173]. În ce privește infracțiunile prevăzute la art.249 CP RM, scopul acestora rezultă din elementul material al infracțiunii. Tocmai lipsa scopului denotă încadrarea celor comise potrivit alin.(13) art.287 C.contr. RM (neachitarea în termen a drepturilor de import și de export) [40].

Obligativitatea identificării scopului exprimat în dorința făptuitorului de a nu achita plățile vamale, pentru încadrarea celor comise potrivit art.249 CP RM, este susținută și în literatura de specialitate autohtonă. Bunăoară, S.Brînză, V.Stati și Gh.Nicolaev menționează că scopul special al infracțiunilor specificate la art.249 CP RM constă în neachitarea la bugetul public național a plăților vamale [41, p.857; 8, p.468; 10, p.297; 11, p.139].

Și practica judiciară reține scopul drept semn obligatoriu al infracțiunilor prevăzute la art.249 CP RM. Ilustrative în acest sens sunt următoarele fragmente din practica judiciară unde făptuitorii au fost condamnați în baza art.249 CP RM: *SC „AMG” SRL, urmărind scopul eschivării de la achitarea plăților vamale* (sublinierea ne aparține – n.a.)... [42]; *la data de 19.09.2014, C.N. a încărcat mărfurile în autocar și, urmărind scopul eschivării de la achitarea plăților vamale în proporții mari* (sublinierea ne aparține – n.a.)... [43].

Așadar, scopul infracțiunii constă în dorința făptuitorului de a nu achita plățile (drepturile de import/export) cuvenite în bugetul de stat la trecerea bunurilor peste frontiera vamală a Republicii Moldova.

Totodată, nu putem susține punctul de vedere exprimat în doctrină precum că scopul urmărit de făptuitor la comiterea infracțiunilor prevăzute la art.249 CP RM constă în obținerea unui venit prin neachitarea plăților vamale [26, p.541; 25, p.401]. De fapt, persoana nu urmărește obținerea unui venit, ci eschivarea de la achitarea plăților vamale cuvenite.

Motivul infracțiunii, însă, nu are relevanță la calificare potrivit art.249 CP RM, fiind un semn facultativ. La săvârșirea faptei prejudiciabile, făptuitorul poate fi ghidat de orice motiv. Cel mai des întâlnit este interesul material. Nu este exclusă prezența altor motive.

În rezultatul investigației efectuate formulăm următoarele **concluzii**:

- 1) Infracțiunile reunite sub denumirea marginală de contrabandă și cele reunite sub denumirea marginală de eschivare de la achitarea plăților vamale sunt susceptibile de comitere doar cu intenție directă.
- 2) În ipoteza infracțiunilor prevăzute la art.249 CP RM făptuitorul urmărește realizarea unui scop special – de a nu achita plățile (drepturile de import/export) cuvenite în bugetul de stat la trecerea bunurilor peste frontiera vamală a Republicii Moldova.

- 3) Pentru a fi în prezența contrabandei prelungite este necesar ca făptuitorul să manifeste o intenție unică, dublată de un scop unic, față de toate acțiunile infracționale comise.
- 4) Pentru încadrarea celor comise potrivit art.248 și 249 CP RM nu interesează care a fost motivul ce l-a determinat pe făptuitor să recurgă la săvârșirea faptei infracționale.

Referințe:

1. MARIȚ, A. *Evoluția conceptelor și a reglementărilor cu privire la vinovăția penală*. Bălți: Tipografia Centrală, 2005. 288 p.
2. ДИКАНОВА, Т.А., ОСИПОВ, В.Е. *Борьба с таможенными преступлениями и отмыыванием «грязных» денег: Методическое пособие*. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. 310 с.
3. *Раследование контрабанды: Практическое пособие* / Под ред. СКВОРЦОВА К.Ф. Москва: Юристь, 1999. 208 с.
4. ДОРОЖКОВ, С. *Уголовно-правовая характеристика контрабанды*. В: *Законность*, 2003, №1, с.6-9.
5. ЛАРИЧЕВ, В.Д., ГИЛЬМУТДИНОВА, Н.С. *Таможенные преступления*. Москва: Экзамен, 2001. 608 с.
6. ГЫРЛА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Том I*. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 712 с.
7. BRÎNZA, S., STATI, V. *Drept penal. Partea Specială. Vol.II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1322 p.
8. STATI, V. *Infracțiuni economice: Note de curs*. Chișinău: CEP USM, 2014. 529 p.
9. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentat. Anotat*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.
10. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol.II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p.
11. STATI, V. *Infracțiuni săvârșite în sfera activității economice externe (art.248 și 249 CP RM): studiu de drept penal*. În: *Revista USM „Studia Universitatis Moldaviae”*, 2014, nr.8(78), p.124-141.
12. САИДОВ, Ш.Н. *Уголовная ответственность за контрабанду по законодательству Республики Таджикистан*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2011. 29 p.
13. *Уголовное право России. Особенная часть* / Под ред. Рагога А.И. Москва: ЭКСМО, 2009. 704 с.
14. *Учебно-практический комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. Жалинского А.Э. Москва: ЭКСМО, 2005. 1088 с.
15. МОДЕСТОВ, П.А. *Контрабанда: общественная опасность, квалификация, вопросы ответственности*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Нижний Новгород, 2002. 30 с.
16. КАЧКИНА, Г.П. *Контрабанда как таможенное преступление*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Владивосток, 2003. 30 с.
17. ГИРЯЕВ, Г.С. *Криминологическая характеристика и уголовно-правовые меры противодействия контрабанде*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Санкт-Петербург, 2005. 22 с.
18. СУЧКОВ, Ю.И. *Таможенные преступления: учебное пособие*. Калининград: Калининградский государственный университет, 2000. 82 с.
19. ВАСИЛЬЧИКОВ, И.С. *Преступления в сфере экономики*. Ростов-на-Дону: Феникс, 2007, с.13-14.
20. ВЕРИН, В.П. *Преступления в сфере экономики. Серия „Российское право: теория и практика”*. Учебно-практическое пособие. Москва: Дело, 1999. 200 с.
21. ИГНАТЮК, А.З. *Контрабанда и иные правонарушения во внешнеэкономической деятельности: Теория и практика расследования*. Москва: Амалфея, 2001. 320 с.
22. ВИТВИЦКИЙ, А.А. *Преступления в сфере внешнеэкономической деятельности (криминологические и уголовно-правовые аспекты): Учебное пособие*. Москва: ИКЦ „Март”, 2003. 112 с.
23. PASAT, O. *Analiza juridico-penală a infracțiunilor vamale și penale comise pe teritoriul vamal al Republicii Moldova în conformitate cu Codul penal din 2002*. În: *Revista Națională de Drept*, 2013, nr.12, p.80-84.
24. *Уголовное право России. Общая часть* / Под ред. ИГНАТОВА А.Н., КРАСИКОВА Ю.А. Москва: НОРМА, 2005. 592 с.
25. BARBĂNEAGRĂ, A., BERLIBA, V., GURSCHI, C. et al. *Codul penal comentat și anotat*. Chișinău: Cartier, 2005. 656 p.
26. BARBĂNEAGRĂ, A., BERLIBA, V., BÂRGĂU M. et al. *Comentariu la Codul penal al Republicii Moldova*. Chișinău: ARC, 2003. 836 p.
27. Sentința Judecătorei Cahul din 07 octombrie 2015. Dosarul nr.1-100/2015.
http://www.jch.instante.justice.md/ro/hot?data_deciziei=&nr_dosar=&denumire_dosar=&tip_dosar=penal&page=7
(vizitat la 31.03.2016)

28. РОЗУМАНЬ, И.В. *Уголовная ответственность за контрабанду: по материалам Сибирского федерального округа*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Омск, 2005. 23 с.
29. COPETCHI, ST., HADÎRCA, I. *Calificarea infracțiunilor: Note de curs*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 352 p.
30. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 14.03.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr.104-110.
31. SOBIEȚKI, R. *Contrabanda: aspecte juridico-penale: studiu monografic*. Chișinău: Totex-Lux, 2013. 244 p.
32. MACARI, I. *Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea Specială*. Chișinău: CE USM, 2003. 509 p.
33. Sentința Judecătorei Ungheeni din 22 decembrie 2014. Dosarul nr.2-179/2014.
http://www.jun.instante.justice.md/ro/hot?data_deciziei=&nr_dosar=&denumire_dosar=&tip_dosar=penal&page=20
(Accesat: 31.03.2016)
34. КРУГЛОВА, О., КОТЕЛЬНИКОВ, А. *Контрабанда и уклонение от уплаты таможенных платежей*. В: *Законность*, 2001, №5, с.20-21.
35. BERLIBA, V., COJOCARU, R. *Controverse referitoare la interpretarea și incriminarea infracțiunii unice prelungite*. În: *Avocatul poporului*, 2004, nr.12, p.13-15.
36. SANDU, F. *Contrabanda – componentă a crimei organizate*. București: Național Imprim, 1997. 320 p.
37. ТЮНИН, В.И. Уклонение от уплаты таможенных платежей. В: *Юрист*, 2005, №4.
38. DONGOROZ, V., KAHANE, S., OANCEA I. et al. *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea Specială. Vol.III*. București: ALL Beck, 2003. 936 p.
39. TIMOFEI, C. *Răspunderea penală pentru traficul de influență*. Chișinău: CEP USM, 2012. 322 p.
40. Codul contravențional al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 24.10.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.3-6.
41. POALELUNGI, M., DOLEA, I., VÎZDOAGĂ T. et al. *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013. 1192 p.
42. Sentința Judecătorei Briceni din 21 decembrie 2015. Dosarul nr.1-155/2015.
http://www.jbr.instante.justice.md/ro/hot?data_deciziei=&nr_dosar=&denumire_dosar=&tip_dosar=penal&page=2
(Accesat: 31.03.2016)
43. Sentința Judecătorei Briceni din 13 mai 2015. Dosarul nr.1-44/2015.
http://www.jbr.instante.justice.md/ro/hot?data_deciziei=&nr_dosar=&denumire_dosar=&tip_dosar=penal&page=7
(Accesat: 31.03.2016)

Prezentat la 22.05.2016